Türkmenistanyň Adalat ministrliginde
hasaba alyndy

2007 ý. Sanjar “ 16 ” №446

Göwrelilik we çaga dogurmak we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puluny bellemegiň we tölemegiň tertibi hakynda GOLLANMA

BUÝRUK №_68__

2007 ý. Ruhnama “ 04 ”

"Durmuş üpjünçiligi hakyndaky" Türkmenistanyň Bitewi kanunyny ýerine ýetirmek üçin, **buýrýaryn**:

1. Göwrelilik we çaga dogurmak we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puluny bellemegiň we tölemegiň tertibi hakyndaky Gollanmany tassyklamaly (goşulýar).

2. Türkmenistanyň Ykdysadyýet we maliýe ministriniň 2006-njy ýylyň Nowruz aýynyň 29-yndaky 38 belgili buýrugy bilen tassyklanan we 2006-njy ýylyň Oguz aýynyň 29-ynda Türkmenistanyň Adalat ministrliginde 388 belgi bilen hasaba alnan, Göwrelilik hem-de çaga dogurmak we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puluny bellemegiň we tölemegiň tertibi hakyndaky Gollanmany güýjüni ýitiren hasap etmeli.

Ministr **H. Geldimyradow**

Türkmenistanyň Ykdysadyýet
we maliýe ministrliginiň
buýrugy bilen tassyklandy
№ 68
2007 ý. Ruhnama " 4 "

Ylalaşyldy:
Türkmenistanyň Durmuş taýdan
üpjünçilik ministrligi
__________________G. Kakalyýew
2007 ý. Ruhnama " 5 "

Ylalaşyldy:
Türkmenistanyň Saglygy goraýyş
we derman senagaty ministrligi
____________________ A. Serdarow
2007 ý. Ruhnama " 7 "

Göwrelilik we çaga dogurmak we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puluny bellemegiň we tölemegiň tertibi hakynda GOLLANMA

Şu Gollanma "Durmuş üpjünçiligi hakynda" Türkmenistanyň Bitewi kanuna laýyklykda işlenip taýýarlandy we göwrelilik we çaga dogurmak we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puluny bellemegiň we tölemegiň ýeke-täk tertibini kesgitleýär.

Şu Gollanma eýeçiliginiň görnüşlerine garamazdan, Türkmenistanyň kärhanalary, guramalary we edaralary üçin hökmany bolup durýar.

1. Göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puly

1.1. Döwletiň kömek puluny almaga göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsat berilýän, şu aşakda görkezilýän aýallaryň hukugy bardyr:

1.1.1. eýeçiliginiň görnüşlerine garamazdan, kärhanalarda, guramalarda we edaralarda işleýänlere;

1.1.2. ýörite orta we ýokary hünär öwrediş okuw edaralarynda we ýokary okuw mekdebinden soňky okuw edaralarynda gündizine okaýanlara;

1.1.3. önümçilikden aýrylmak şerti bilen aspiranturada, doktoranturada we akademiýalarda okaýanlara;

1.1.4. harby gulluk geçýän, içeri işler edaralarynda ýönekeý we ýolbaşçy düzümiň işgärleri hökmünde gulluk edýän harby gullukçylara;

1.1.5. eýeçiliginiň görnüşlerine garamazdan, kärhanalaryň, guramalaryň we edaralaryň ýatyrylmagy bilen baglanyşykly işden çykarylanlara ýa-da esasly sebäp bilen işden çykarylanlara, işden çykanyndan soňky üç aýyň dowamynda.

1.2. Çaga (çagalar) ogullyga alnanda, göwrelilik we çaga dogurmak boýunça zähmet rugsady ogullyga alnan gününden başlap çaganyň doglan gününden soň elli alty gün tamamlanýan döwür üçin berilýär.

1.3. Göwrelilik we çaga dograndygy boýunça zähmet rugsady göwreli

aýallara şu aşakdaky şertlerde hem berilýär:

1.3.1. çaga möhletinden öň doglanda ýa-da göwreliligiň 154 güni tamamlanandan soň çaga düşen ýagdaýynda – çaga doglanyndan soňky zähmet rugsady berilýär;

1.3.2. kärhananyň işi wagtlaýyn togtadylanda – umumy esaslarda. Göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsadyň (başlanan wagtyna garamazdan) işi wagtlaýyn togtadylan kärhana işe täzeden girizilenden soň ýa-da ol ýapylandan soň dowam eden halatda kömek puly işgäriň kärhana işlän döwürde alan gazanjynyň möçberi esasynda hasaplanylyp berilýär;

1.3.3. göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsat wagtlaýyn ýok işgäriň ýerine işlenilen döwürde ýüze çykan halatynda ýerine işlenilmeli döwrüň tamamlanýan gününden başlap, şeýle gün bellenilmedik halatynda bolsa, ýerine işlenilýän işgär işe başlaýança berilýär;

1.3.4. göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsat zähmet rugsady döwründe başlananda umumy esaslarda berilýär. Göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puly nobatdaky zähmet rugsady döwründe bellenen halatynda kömek puly rugsadyň zähmete ukypsyzlyk haty bilen güwä geçilen ähli günleri üçin umumy esasda berilýär.

1.4. Kärende şertlerinde, daýhan birleşiklerinde, hojalyklarda, kooperatiwlerde hakyna tutmak şertlerinde işleýän aýallaryň; öz işini telekeçiler köpçüliginiň düzüminde amala aşyrýan telekeçi aýallaryň, raýatlaryň öý hojalygynda zähmet şertnamasy boýunça işleýän aýallaryň, dini guramalarda gulluk edýän aýallaryň göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puluna hukugy bardyr.

1.5. Çaga seretmek boýunça rugsatda bolup, çaga seretmek boýunça kömek puluny alýan we göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsada çykýan aýallara göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puly beýleki çaga üçin çaga seretmek boýunça kömek puluny alýandygyna garamazdan berilýär.

Işleýän maýyplara göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puly maýyplyk boýunça kömek pulunyň tölenýändigine garamazdan doly möçberde berilýär.

1.6. Dowamlylygy azyndan 112 senenama gün bolan göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsat iki döwri - çaga dogýança we çaga doganyndan soňky döwürleri öz içine alýar.

Çaga dogýança berilýän rugsat işleýän (okaýan) aýala göwreliligiň 32-nji hepdesinden başlap dowamlylygy 56 senenama gününe barabar möhlet bilen berilýär. Çaga wagtyndan öň doganda, çaga dogýança berilýän rugsadyň bellenilen möhleti üýtgedilmeýär.

Çaga doganyndan soňky rugsat 56 senenama gününe barabar möhlet bilen berilýär, çaganyň dogmagy çylşyrymly bolan halatda ol 16 senenama güne, iki we has köp çaga doganynda bolsa - 40 senenama güne uzaldylýar.

Göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsat zähmete ukypsyzlyk haty görnüşde resmileşdirilýär. Çaga dogýança döwürde zähmete ukypsyzlyk haty göwreliligiň dowam edişine baglylykda, bejerýän lukmanyň çözgüdi boýunça,

doly möhlet üçin ýa-da bölekleýin resmileşdirilip bilner.

1.7. Göwrelilik we çaga dograndygy boýunça kömek puly aýallara çaga dogulmazyndan öňki we çaga dogulanyndan soňky döwür üçin birwagtda, olaryň esasy iş (gulluk) ýerinden, aspiranturada, doktoranturada we akademiýada okaýan ýerinden tölenilýär.

1.8. Çaga (çagalar) ogullyk alnanda göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puly ogullyga alnan gününden başlap, çaganyň doglan gününden soň elli alty senenama güni tamamlanýan döwür üçin bellenilýär.

1.9. Göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puly çaga doglan wagtynda ýa-da şondan soň aradan çyksa, tutulyp alynmaýar.

1.10. Saglygy goraýyş edarasy tarapyndan berlen zähmete ukypsyzlyk haty, ol ýitirilen halatynda bolsa - onuň öwezligi göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek pulunyň bellenilmegi üçin esasy resminama bolup durýar.

Beýleki resminamalar göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek pulunyň tölenilmegi üçin esas bolup hyzmat edip bilmez.

1.11. Göwrelilik we çaga dograndygy boýunça döwlet kömek pulunyň möçberi esasy iş (gulluk) ýerinde, aspiranturada, doktoranturada we akademiýada okaýan ýerinde göwrelilik we çaga dograndygy boýunça zähmet rugsadyna çykylmazyndan öňündäki soňky 12 senenama aýyndaky ortaça bir günlük iş hakyndan ugur alnyp hasaplanylýar.

1.12. Ortaça bir aýlyk gazanç göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsadyna gidilmezden öňki 12 aý üçin kesgitlenýär we görkezilen döwürdäki gazanjyň umumy möçberini 12-ä bölmek bilen hasaplanýar.

1.13. Ortaça bir günlük iş hakynyň möçberi ortaça bir aýlyk iş hakyny 29,7-ä bölmek ýoly bilen hasaplanylýar.

1.14. Bellenilýän kömek pulunyň jemi ortaça bir günlük gazanjy göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsadyň günlerine köpeltmek bilen kesgitlenýär.

1.15. Göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsada gidýän wagtyna çenli işlän (gulluk eden) wagty 12 aýdan az bolan, şeýle hem çaga seretmek boýunça rugsatdan işe çykýan aýalyň hakyky ortaça bir aýlyk gazanjy hakykatda işlenilen senenama aýlary boýunça hasaplanýar.

1.16. Bir aýdan az işlän ýa-da çaga seretmek boýunça rugsatda bolýan hem-de göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsada gidýän aýala kömek puly göwrelilik we çaga dogurmak boýunça rugsada çykylan aýda wezipe sanawyndaky degişli wezipe boýunça bellenen wezipe aýlyk hakyndan (tarif möçberinden) ugur alnyp hasaplanylýar.

1.17. Göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puluny tölemek kömek puluny almaga hukugy bolan aýalyň esasy iş (gulluk) ýerinde, aspiranturada, doktaranturada we akademiýada okaýan ýerinde amala aşyrylýar.

1.18. Türkmenistanyň Prezidentiniň namalaryna laýyklykda zähmet hakynyň möçberi ýokarlandyrylan ýagdaýynda göwrelilik we çaga dogurmak

boýunça kömek puluny hasaplamak üçin kabul edilýän iş haky zähmet hakynyň ýokarlandyrylan koeffisiýentine köpeldilýär.

2. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly

2.1. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puluny almaga şu aşakdakylaryň hukugy bardyr:

- näsaglyk ýa-da zähmet şikesini almagyň netijesinde saglygy goraýyş gözegçiliginde bolmaga we saglygyny dikeltmäge mätäç adamlar - zähmete ukypsyzlygynyň ilkinji gününden başlap onuň doly sagalan ýa-da maýyplygynyň kesgitlenen wagtyna çenli döwürde;

- hünär keseli ýa-da inçekesele ýolukmagy bilen, ýa bolmasa bedeninde ýokanç keselleri döredijileriň bardygy bilen baglanyşykly başga işe geçirilen adamlar –iki aýdan köp bolmadyk döwürde;

- aýratyň howply ýokanç keselleriň döräp ýaýran ýerlerinde işden çetleşdirilenler - karantin düzgüni dowam edýän döwürde;

- mekdebe çenli çagalar edaralarynda karantin düzgüni girizilen döwürde çagasyna seredýänler - 14 senenama gününden köp bolmazdan.

2.1.1. Gatnaw şertlerinde bejergi alnanda:

- maşgalanyň näsag agzasyna seredýänler - 7 senenama günden köp bolmazdan;

- 14 ýaşy dolmadyk näsag çaga seredýänler - 14 senenama günden köp bolmazdan;

2.1.2.Ýatymlaýyn şertlerde bejergi alnanda:

- 7 ýaşy dolmadyk näsag çaga seredýänler - 122 senenama günden köp bolmazdan;

- 14 ýaşy dolmadyk agyr kesellerden ejir çekýän çaga, şeýle hem çylşyrymly lukmanlyk amaly, şikesler ýa-da ýanyk ýaralar döwründe çaga seredýänler - 122 senenama günden köp bolmazdan;

2.2. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly zähmete ukypsyzlyk umumy näsaglyk, zähmet şikesini almagy, hünär keseli netijesinde ýüze çykanda şu halatlarda bellenilýär:

- adam gatnan ýa-da ýatymlaýyn şertlerde bejergi alanda, şol sanda emeli syna ýasaýyş-düzediş ýatymlaýyn hassahanada bolanda;

- hünär keseli ýa-da inçekesele ýolukmagy bilen, ýa bolmasa bedeninde ýokanç keselleri döredijileriň bardygy bilen baglanyşykly başga işe geçirilen adamlar –iki aýdan köp bolmadyk döwürde;

- agyr kesellerden soň bejergi inçekeselliler üçin ýa-da başga bir şypahanada dowam edilende. Şeýle keselleriň sanawyny Türkmenistanyň Saglygy goraýyş we derman senagaty ministrligi tarapyndan kesgitlenýär;

- ýokanç keselleriň dörän ýerinden işden çetleşdirilen adamlaryň karantin düzgüninde bolýan döwründe.

2.3. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygyň hakyky dowamlylygy bejeriji

lukman tarapyndan kesgitlenýär we zähmete ukypsyzlyk haty bilen tassyklanýar.

2.4. Zähmete ukypsyzlyk haty Türkmenistanyň Saglyly goraýyş we derman senagaty ministrligi tarapyndan tassyklanylýan, wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygyny anyklamak we zähmete ukypsyzlyk hatynyň berliş tertibi baradaky gollanmanyň esasynda amala aşyrylýar.

2.5. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly raýatlaryň esasy iş ýerinden tölenilýär.

2.6. Esasy iş ýerinden başga utgaşdyrmak boýunça iş ýeri hem bolan adamlara wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly utgaşdyrmak boýunça gazanjy nazara alynman, esasy iş ýerindäki gazanjyndan ugur alnyp bellenilýär we tölenilýär.

2.7. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly, kanunçylykda başga ýagdaý bellenmedik bolsa, zähmet çekmäge ukybyň ýitirilen ilkinji gününden başlap, Hemaýata mätäçligi anyklaýyş topary (HMAT) tarapyndan maýyplyk kesgitlenýänçä, emma şol bir kesel boýunça üznüksiz 4 aýdan we inçekesel bilen kesellän halatynda üznüksiz 10 aýdan köp bolmadyk döwür üçin berilýär.

Kesele baglylykda bejeriş-öňüni alyş we dikeldiş çärelerini geçirmek zerurlygy bolan halatynda we hemaýata mätäçligi anyklaýyş toparynyň (HMAT) netijenamasynyň esasynda, wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk haty ýene-de dört aý uzaldylýar.

2.8. Eýeçiligiň ähli görnüşlerindäki kärhananyň, guramanyň, edaranyň ýapylmagy bilen baglanyşykly işden boşadylan raýatlaryň işden boşadylanyndan soň ulanylýan kanunlara laýyklykda işe ýerleşmek üçin bellenilen döwürde üç aýyň dowamynda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puluny almaga hukugy bardyr.

2.9. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk işden boşatmagyň dürsligi hakyndaky jedel dörän döwründe ýüze çykanda kömek puly işgär yzyna işe dikeldilen halatda bellenilýär. Şunda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly yzyna işe dikeltmek hakyndaky kazyýetiň çözgüdi çykarylan günden başlap tölenilýär.

2.10. Ýokary, ýörite orta ýa-da hünärment okuw mekdebini, kliniki ordinaturany tamamlan we bellenilen tertipde işe iberilen adamlara iş ýerine barmak üçin bellenilen güne çenli zähmete ukypsyz bolan döwri üçin zähmete wagtlaýyn ukypsyzlyk boýunça kömek puly bellenilmeýär.

2.11. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk her ýyllyk (esasy ýa goşmaça) rugsatda bolnan wagtda ýüze çykan kesel (şikes) sebäpli döränden kömek puly işden boşatmagyň zähmete ukypsyzlyk haty bilen güwä geçilen ähli günleri üçin tölenilýär we rugsadyň dowamlylygy hut şol günleriň sanyna uzaldylýar.

2.12. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk iş hakyny tölemezlik şertinde rugsatda bolnanda ýa-da aýal çaganyň 3 ýaşy dolýança oňa seretmek boýunça rugsatda bolanda ýüze çykanda kömek puly bellenilmeýär. Eger zähmete ukypsyzlyk rugsat tamamlanandan soň hem dowam edýän bolsa, onda kömek

puly işgäriň işe başlamaly gününden bellenilýär.

2.13. Göwreliligiň arasyny emeli üzmek boýunça lukmanlyk amaly bilen baglanyşykly halatda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly umumy esasda bellenilýär.

2.14. Zähmet şikesini almagy netijesinde zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly zähmete ukypsyzlyk şu halatlarda ýüze çykanda bellenilýär:

- zähmet borçlary ýerine ýetirilýärkä, şol sanda iş sapary döwründe, şeýle hem kärhananyň bähbitlerini goramaga gönükdirilen hereketler edilende;

- işe barylýarka ýa-da işden gelinýärkä ýolda;

- iş wagtynda, şol sanda bellenilen arakesmeler wagtynda we iş ýerini işe başlamakdan öň we iş tamamlananyndan soň iş ýerini tertibe salmak üçin zerur wagtda kärhananyň çäklerinde ýa-da başga bir ýerde işlenilen wagtda;

- kärhananyň daşynda, şol sanda bellenilen arakesmeler wagtynda, eger-de şol ýerde bolunmagy içerki zähmet tertibiniň kadalaryna çapraz gelmeýän bolsa;

- raýatlyk borjy ýerine ýetirilende.

2.15. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk zähmet sebäpli maýyplyk netijesinde ýüze çykan halatynda kömek puly önümçilikdäki betbagtçylyk hadysasy hakyndaky güwanama bar bolanda bellenilýär, şol güwänama Türkmenistanyň Prezidentiniň 1999-njy ýylyň Türkmenbaşy aýynyň 13-inde çykaran 4039 belgili karary bilen tassyklanylan, Önümçilikdäki betbagtçylyk hadysalaryny derňemek we hasaba almak hakyndaky Düzgünnama laýyklykda resmileşdirilen bolmalydyr.

2.16. Işleýän enäniň üç ýaşy dolmadyk çagasy kesellände kömek puly oňa maşgalanyň näsaga seretmäge ukyply başga bir agzasynyň bardygyna garamazdan bellenilýär.

2.17. Näsag maşgala agzasyna özüniň her ýyllyk (esasy ýa goşmaça) rugsady döwründe seredýän adama wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly bellenilmeýär.

2.18. Çaganyň dogmagyndan öňki we çaga doganyndan soňky döwürde şikes ýeten ýa kesellän aýala wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly bellenilmeýär.

2.19. Harby wekillikler tarapyndan dispanser, gatnaw ýa-da kliniki barlaga iberilen harby borçlular we gulluga çagyrylýanlara ýatymlaýyn bejerişe ýerleşdirilmedik halatynda zähmete wagtlaýyn ukypsyzlyk boýunça kömek puly bellenilmeýär.

2.20. Wagtlaýyn ýok işgäriň ýerine işlän döwründe wagtlaýyn zähmete ukypsyz bolan adama kömek puly başga biriniň ýerine işlemeli döwri tamamlanan gününe çenli, şeýle gün bellenilmedik halatynda bolsa - ýerine işlenilýän adamyň işe çykan gününe çenli bellenilýär.

2.21. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk kärhananyň işi wagtlaýyn duruzylan döwürde ýüze çykanda kömek puly umumy esaslarda tölenilýär.

2.22. Karantin döwründe işgär töweregindäki adamlaryň kesellemegi

sebäpli işden arassaçylyk-keselleriň ýaýramagynyň öňüni alyş gullugynyň edaralary tarapyndan çetleşdirilen bolsa, kömek puly oňa ýokanç kesele baglylykda karantin döwri üçin berilýär.

2.23. Eger işgär inçekesele ýa hünär keseline ýolukmagy sebäpli öz zähmet borçlaryny wagtlaýyn ýerine ýetirip bilmeýän, ýöne bejerişiň kadaly akymyny bozman, başga bir işi ýerine ýetirip bilýän bolsa, onda lukmanlaryň maslahat beriş toparynyň (LMBT) netijenamasy boýunça, şeýle topar döredilmedik halatynda bolsa - bejeriji lukmanyň bejeriş edarasynyň baş lukmany tarapyndan tassyklanylan netijenamasy boýunça ol şeýle işe wagtlaýyn geçirilýär. Başga işe geçirilmeli döwri kärhananyň ýolbaşçylary kärdeşler arkalaşygy komiteti bilen ylalaşyp çözýär.

2.24. Eger işgäriň wagtlaýyn geçirilen işi üçin onuň öňki işindäkiden az hak tölenilýän bolsa, onda kömek puly başga işe geçirilen döwrüniň bütin dowamynda, ýöne 2 aýdan uzak bolmadyk möhlet üçin berilýär.

2.25. Kömek puly umumy kadalar boýunça hasaplanylýar, ýöne ýerine ýetirilýän iş boýunça gazanjyň möçberine goşulanda şol işe geçirilmänkä alýan hakyky gazanjyndan köp bolmaz ýaly möçberde tölenilýär.

2.26. Kömek puly ähli halatlarda işgär başga işe geçirilmände oňa berilmäge degişli kömek pulunyň möçberinden köp bolmaly däldir. Şunda, hünär keseli sebäpli başga işe geçirilene kömek puly onuň ulanylýan kanunlara laýyklykda kärhananyň oňa öňki gazanjy bilen täze iş boýunça gazanjynyň arasyndaky tapawudy tölemegine hukugy bolmanda tölenilýär.

2.27. Eger ýolbaşçylar beýleki işi zähmete ukypsyzlyk hatynda görkezilen möhletde bermese, onda munuň netijesinde boş geçirilen günler üçin kömek puly umumy esaslarda berilýär.

2.28. Adam emeli süýek-syna ýasaýyş-düzediş kärhanasynyň ýatymlaýyn hassahanasyna ýerleşdirilende kömek puly ýatymlaýyn hassahanada bolnan wagt üçin hem-de hassahana barmaga we yzyňa gaýtmaga sarp edilýän wagt üçin berilýär.

2.29. Möwsümleýin ýa-da wagtlaýyn işlerde işleýän adamlara zähmet sebäpli maýyplyk ýa-da hünär keseli netijesinde wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly umumy esaslarda berilýär, beýleki sebäpler esasyndaky wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly bolsa - diňe olaryň önümçiligiň şertleri boýunça hakykatda işe çekilen günleri üçin berilýär, ýöne olar 75 senenama gününden köp bolmaly däldir.

2.30.Ýeňillikler boýunça uruş maýyplary bilen deňleşdirilen işleýän raýatlara we maýyplara zähmet sebäpli maýyplykdan ýa hünär keselinden başga halatlarda zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly üznüksiz 4 aýa çenli möhlete bellenilýär. Maýyplygy radiasion bibatlyklaryň we heläkçilikleriň zyýanly netijelerini ýok etmek bilen baglanyşykly işleri ýerine ýetirmek sebäpli ýüze çykan işleýän maýyplara-da kömek pullary hut şol möhletlerde bellenilýär.

2.31. Eger işleýän maýybyň wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygy zähmet sebäpli maýyplyk ýa hünär keseli netijesinde ýüze çykan bolsa, kömek puly ol sagalýança ýa-da maýyplyk toparyna zähmet sebäpli maýyplyk ýa hünär keseli

bilen baglanyşykly täzeden garalýança bellenilýär.

2.32. Işleýän adamlaryň we maýyplaryň (inçekesele ýolukmagy sebäpli maýyp diýlip ykrar edilenler muňa girmeýär) wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygy inçekesele ýolukmagy sebäpli ýüze çykanda kömek puly olar doly sagalýança ýa-da maýyplyk toparyna inçekesele ýolukmagy sebäpli täzeden garalýança, ýöne yzly-yzyna 10 aýdan uzak bolmadyk we iki senenama ýylynyň dowamynda jemi alnanda 12 aýdan köp bolmadyk möhlete bellenilýär.

Kesele baglylykda bejeriş-öňüni alyş we dikeldiş çärelerini geçirmek zerurlygy bolan halatynda we Hemaýata mätäçligi anyklaýyş toparynyň (HMAT) netijenamasynyň esasynda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk haty ýene-de dört aý uzaldylýar.

2.33. Işleýän maýyplara wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk ýüze çykanda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly olaryň maýyplyk üçin kömek puluny alýandygyna garazmazdan, döly möçberde tölenýär.

2.34. Inçekesele ýolukmagy sebäpli maýyp diýlip ykrar edilen işleýän maýyplaryň şol keseli ýitileşende olara wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly, kanunçylykda başga ýagdaý göz öňünde tutulmadyk bolsa, yzly-yzyna 4 aýdan köp bolmadyk möhlete bellenilýär.

2.35 Kärende şertlerinde, daýhan birleşiklerinde, hojalyklarynda, kooperatiwlerde hakyna tutma şertlerinde işleýän adamlaryň, işini telekeçiler köpçüliginiň düzüminde amala aşyrýan telekeçileriň, raýatlaryň öý hojalygynda zähmet şertnamasy boýunça işleýän işgärleriň, dini guramalaryň gullukçylarynyň wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puluny almaga hukugy bardyr.

2.36. Zähmete ukypsyzlygiň zähmet hakynyň tölemegi duruzmak bilen, işgäriň işden (wezipeden) çetleşdirilmegi netijesinde işlemedik döwründe ýüze çykan halatynda kömek puly tölenilmeýär.

Eger zähmete ukypsyzlyk işgäriň işlemegine täzeden ygtyýar berlenden soň hem dowam etse, kömek puly işgäriň işe çykmaly gününden başlap tölenilýär.

2.37.Wahta usulynda işleri ýerine ýetirýän işgärleriň wagtlaýyn zämete ukypsyzlygy olaryň dynç (boş) günleri ýüze çykan halatynda dynç günleri bilen gabat gelen zähmete ukypsyzlyk günleri üçin kömek puly berilmeýär. Eger-de wagtlaýyn zämete ukypsyzlyk dynç günler tamamlanandan soň hem dowam etse, onda kömek puly işgäriň işe çykmaly gününden başlap tölenýär. Şunda kömek puly zähmete ukypsyzlyk netijesinde iş wagtynyň kanunçylykda bellenilen çäklerinde düzülen wagt tertibi boýunça goýberilen iş sagatlary üçin berilýär.

2.38. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygyň başlanmagynyň hut öň ýanynda ýerlikli sebäp bolman işe çykmadyk işçilere we gullukçylara wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly bellenilmeýär.

2.39. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly bejeriş edarasy tarapyndan berilýän zähmete ukypsyzlyk haty esasynda işgäriň esasy iş ýerinde bellenilýär. Zähmete ukypsyzlyk haty işe çykylan güni kärhananyň

ýolbaşçylaryna berilýär.

Zähmete ukypsyzlyk haty ýitirilen halatynda kömek puly onuň öwezligi boýunça hem berlip bilner.

2.40. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk şu halatlarda ýüze çykanda zähmete ukypsyzlyk haty resmileşdirilmeýär:

- hukuk tertibine garşy hereketler edilende;

- öz saglygyna ýa-da eklenjindäki adamyň saglygyna bilkastlaýyn zeper ýetirende;

- alkogol, neşe ýa-da zäherli jisimler ulanylyp, serhoş bolnan ýagdaýda.

2.41. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek pulunyň möçberini hasaplamak wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygyň ýüze çykmagynyň öň ýanyndaky iki senenama aýynyň ortaça bir aýlyk we ortaça bir günlük gazanjynyň we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk döwrüniň senenama günlerindäki dowamlylygynyň esasynda geçirilýär.

Zähmetiň aýratyn şertleri (wahta usuly we beýlekiler) bolan kärhanalarda işleýän adamlar üçin wagtalaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puluny hasaplamak Türkmenistanyň kadalaşdyryjy hukuk namalarynda bellenen tertipde geçirilýär.

2.42. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek pulunyň möçberi hasaplananda gazanjyň döwlet durmuş ätiýaçlandyrmasyna tölegler geçirilen ähli görnüşleri (utgaşdyrylan işden alynýan gazanjyndan başga) hakyky iş hakyna goşulýar.

2.43. Ýylyň (çärýegiň) jemleri boýunça höweslendirme häsiýetli maddy hak-heşdekler gazanjyň ortaça bir aýlyk möçberinde göz öňünde tutulýar, ol bolsa gazanjyň umumy möçberini şol döwürdäki (çärýekdäki, ýyldaky) aýlaryň sanyna bölmek arkaly kesgitlenilýär.

Eger belli bir döwürdäki gazanç esas hökmünde kabul edilen bolsa we şol döwürde şol adam işlemeli günleriniň ählisini işlemedik bolsa, onda baýraklaryň ortaça bir aýlyk möçberi her aýda şol aýyň dowamynda işlenilen wagta barabarlykda göz öňünde tutulýar.

2.44. Ortaça bir aýlyk gazanç wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk ýüze çykandan öňki iki aýdaky hakyky gazanjyň jemini 2-ä bölmek arkaly kesgitlenilýär.

Eger raýat öňki işe ukypsyzlygynyň soňky iki aýlarynda ol öň wagtlaýynça zähmete ukypsyzlyk sebäpli döwlet kömek puluny alýan bolsa, ýa-da zähmet haky tölenmesiz zähmet rugsadynda bolanda we beýleki ýagdaýlarda, wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puly ýarawsyzlygyň öňündäki doly işlenen iki aýdaky hakyky gazanjyň jeminden ugur alnyp hasaplanýar.

Eger işgär doly iki aý işlemedik bolsa, onda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly ýarawsyzlyk hatynyň berlen wagtynda bellenen wezipe aýlyk hakyndan (tarif möçberinden) ugur alnyp hasaplanýar.

2.45. Işe täze kabul edilen ýa-da çaga seretmek boýunça rugsatda bolup

işe çykmak bilen zähmet işiniň arasyny bölen işgärler üçin wagtlaýyn zähmete ukypsyzyk boýunça kömek puly ýarawsyzlyk hatynyň berlen wagtyndaky bellenen wezipe aýlyk iş hakyndan (tarif möçberinden) ugur alnyp hasaplanýar.

2.46. Ortaça bir günlük iş hakynyň möçberi ortaça bir aýlyk iş hakyny 29,7-ä bölmek ýoly bilen hasaplanylýar.

2.47. Wahta usulynda işleri ýerine ýetirýän işgäriň wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly hasaplananda bir sagatdaky ortaça gazanç (ortaça sagatlyk gazanç) hasaplanýar. Ortaça sagatlyk gazanç zähmete ukypsyzlygyň ýüze çykan aýyndan öňki iki aýda hakyky işlenen, emma wahtanyň bellenen dowamlylygyndan köp bolmadyk ähli sagatlar üçin gazanjyň umumy möçberini şol sagatlaryň sanyna bölmek bilen kesgitlenýär. Kömek pulunyň möçberini hasaplamak işgäriň ortaça sagatlyk gazanjynyň we wahtada iş tertibi boýunça iş sagatlarynda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk döwrüniň dowamlylygynyň esasynda geçirilýär.

2.48. Türkmenistanyň Prezidentiniň namalaryna laýyklykda zähmet hakynyň möçberi ýokarlandyrylan ýagdaýynda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puluny hasaplamak üçin kabul edilýän iş haky zähmet hakynyň ýokarlandyrylan koeffisiýentine köpeldilýär.

2.49. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek pulunyň möçberi we senenama aýynyň zähmet haky bilelikde alanyňda iki wezipe aýlyk hakyndan ýa-da iki tarif möçberinden ýokary bolmaly däldir.

2.50. Bellenilýän wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek pulunyň möçberi ortaça bir günlük iş hakyny wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygyň günleriniň sanyna köpeldilmeginden alnan ululygyň göterimlerinde bellenilýär we aşakdakylardan ybarat:

- 60 göterim – iş döwrüniň dowamlylygy 5 ýyla çenli bolan ýagdaýynda;
- 80 göterim – iş döwrüniň dowamlylygy 5 ýyldan 8 ýyla çenli bolan ýagdaýynda;
- 100 göterim – iş döwrüniň dowamlylygy 8 ýyl we ondan köp bolan ýagdaýynda.

Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek pulunyň möçberini hasaplamak üçin iş döwri "Durmuş üpjünçiligi hakynda" Türkmenistanyň bitewi Kanunynyň 24-nji maddasyna laýyklykda hasaplanylýar.

2.51. Şu aşakda görkezilen adamlara kömek pulunyň möçberi işlän (gulluk eden) wagtyna garamazdan, 2.50-nji bölümiň birinji bendinde görkezilen ululygyň 100 göterimine barabardyr:

- wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygy zähmet şikesi ýa-da hünär keseli sebäpli ýüze çykan adama;
- 18 ýaşy dolmadyk adama;
- 21 ýaşy dolmadyk doly ýetim adama;
- bellenilen tertipde maýyp diýlip ykrar edilen adama;
- 16 ýaşy dolmadyk maýyp çagany terbiýeleýän ýa-da 16 ýaşy dolmadyk üç ýa-da has köp çaga ýeklemeginde bolan enä;

- wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygy donorlyk wezipelerini ýerine ýetiren mahaly ýüze çykan adama;

- beýleki döwletleriň çäklerindäki söweş hereketlerine gatnaşan adama;

- keseli radiasion täsir netijesinde ýüze çykan adama.

2.52. Zähmete ukypsyzlyk hatynda hassahana düzgüniniň ýa-da bejerýän lukmanyň ýanyna barlaga barmaly möhletiň bozulan döwri barada bellik bar bolsa, onda wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puly düzgüniň bozulan döwri (günleri) üçin tölenilmeýär

2.53. Wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puluna "Salgytlar hakynda" Türkmenistanyň bitewi Kanunynda bellenen tertipde, şahsy adamlaryň girdejisinden alynýan salgyt salynýar.

2.54. Daşary ýurtlaryň bejeriş edaralary tarapyndan wagtlaýyn zähmete ukypsyzlygy tassyklaýan resminamalar berlen halatynda wagtlaýyn zähmete ukypsylyk boýunça kömek puly bu resminama Türkmenistanyň Saglygy goraýyş we derman senagaty ministrliginiň raýatyň ýaşaýan ýerindäki bejeriş-keseliň öňüni alyş edaralary tarapyndan zähmete ukypsyzlyk haty bilen çalşylan ýagdaýynda bellenilýär.

3. Göwrelilik we çaga dogurmak we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puluny tölemek üçin çykdajylary maliýeleşdirmegiň çeşmeleri

3.1. Göwrelilik we çaga dogurmak we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwletiň kömek puluny tölemek üçin çykdajylary maliýeleşdirmek eýeçiliginiň görnüşlerine garamazdan, hojalyk hasaplaşygyndaky kärhanalar, guramalar we edaralar tarapyndan olaryň ygtyýarynda galýan peýdanyň hasabyna, Döwlet býujetiniň serişdeleriniň hasabyna maliýeleşdirilýän guramalar we edaralar tarapyndan bolsa, zähmet haky gorunyň tygşytlanan serişdeleriniň we Türkmenistanyň kanunçylygynda gadagan edilmedik beýleki çeşmeleriň hasabyna amala aşyrylýar.

3.2. Kesgitli bahalar we tarifler boýunça önüm öndürýän we hyzmat edýän, ýitgi çekip işlemegi meýilnamalaýyn göz öňünde tutulan hojalyk hasaplaşygyndaky kärhanalar, guramalar we edaralar döwlet kömek puluny tölemek üçin çykdajylary meýilnamalaýyn ýitgileriň üstüni ýapmak üçin alynýan ýardam pulunyň hasabyna amala aşyrýarlar.

4. Býujetdäki guramalar we edaralar tarapyndan döwlet kömek pullaryny tölemek üçin töleg resminamalaryny resmileşdirmek we geçirmek

4.1. Göwrelilik we çaga dogurmak we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwletiň kömek puluny tölemek üçin býujet we töleg resminamalaryny resmileşdirmek zähmet hakyny tölemek üçin töleg býujet we töleg

resminamalarynyň resmileşdirilişi ýaly amala aşyrylýar.

4.2. Býujet edaralary töleg resminamalary bilen birlikde, şu Gollanma goşulýan görnüş boýunça, býujet edaralarynyň işgärlerine kömek puluny tölemek üçin hakyky zerur bolan nagt serişdeler baradaky güwänamany berýärler.

5. Döwlet kömek pullaryny tölemek üçin çykdajylary maliýeleşdirmek we olary çykdajy sanawlarynyň ýerine ýetirilişi baradaky hasabatda görkezmek

5.1. Merkezleşdirilen we ýerli býujetde durýan edaralar boýunça kassa ýüztutmalaryny resmileşdirmek, göwrelilik we çaga dogurmak boýunça we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puluny tölemek üçin çykdajylary bölüp bermezden, 1.1."Döwlet gullukçylarynyň zähmet haky" maddasy boýunça geçirilýär.

Merkezleşdirilen býujetde durýan edaralar boýunça çykdajy rejenamalaryny resmileşdirmek we ýerli býujetdäki edaralar boýunça maliýeleşdirmek, şeýle hem hakyky gerek bolan nagt serişdeler baradaky güwänamalary resmileşdirmek zähmet hakyny hem-de göwrelilik we çaga dogurmak boýunça we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça döwlet kömek puluny tölemek üçin olaryň her biri babatda aýratynlykda geçirilýär.

5.2. Döwlet kömek pullaryny tölemek üçin kassa çykdajylary ykdysady toparlara bölmegiň aşakdaky degişli kiçi maddalary boýunça 3.3. "Ilata geçirmeler" maddasyna degişli edilýär:

3.3.1. göwrelilik we çaga dogurmak boýunça kömek puluny tölemek;

3.3.3. wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça kömek puluny tölemek.

3.3.1. we 3.3.3. kiçi maddalar boýunça döwlet kömek puluny tölemek üçin kassa çykdajylary 1.1. madda boýunça göz öňünde tutulan serişdeleriň umumy möçberiniň çäklerinde geçirilýär.

5.3. Býujet edaralarynda zähmet haky gorunyň tygşytlanan serişdeleri döwlet kömek puluny tölemek boýunça çykdajylary maliýeleşdirmek üçin ýeterlik bolmadyk ýagdaýynda maliýeleşdirmek aşakdaky tertipde geçirilýär:

5.3.1. Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça – ulgamynda býujet edarasy bolan ministrlik (pudaklaýyn dolandyryş edarasy) boýunça tutuşlygyna alanyňda zähmet haky gorunyň tygşytlanan serişdeleriniň hasabyna, şunda býujet bellemelerine degişli takyklama girizilýär;

5.3.2. ýerli býujetlerden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça – ulgamynda býujet edarasy bolan, welaýat, şäher, etrap häkimliginiň Müdirligi (bölümi) boýunça tutuşlygyna alanyňda zähmet haky gorunyň tygşytlanan serişdeleriniň hasabyna, onuň ýeterlik bolmadyk halatynda bolsa, tutuşlygyna alanyňda welaýat, şäher, etrap býujeti boýunça zähmet haky gorunyň tygşytlanan serişdeleriniň hasabyna, şunda býujet bellemelerine degişli takyklama girizilýär;

5.3.3. Geňeşiň býujetinden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça –

Geňeşiň tutuş býujeti boýunça zähmet haky gorunyň tygşytlanan serişdeleriniň hasabyna.

5.4. Şu Gollanmanyň 5.3. bölüminde görkezilen tygşytlanan serişdeler ýeterlik bolmadyk ýa-da ýok bolan halatynda döwletiň kömek puluny tölemek üçin çykdajylar Türkmenistanyň Döwlet býujeti boýunça tutuşlygyna alanyňda zähmet haky gorunyň tygşytlanan serişdeleriniň hasabyna amala aşyrylýar. Býujet bellemelerine takyklama girizmek hakyndaky çözgüt Türkmenistanyň Ykdysadyýet we maliýe ministri tarapyndan kabul edilýär.

Göwrelilik we çaga dogurmak
we wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça
döwlet kömek puluny bellemegiň we
tölemegiň tertibi hakynda Gollanma
goşundy

Býujet edaralarynyň işgärlerine kömek puluny tölemek üçin hakyky zerur bolan nagt serişdeler barada kepilnama

200____ ýylyň _________________aýy

____ boýunça
(ministrlik, pudaklaýyn dolandyryş edarasy, edara)

Kepilnamanyň düzülen senesi 200__ ýylyň __________aýynyň "____"

Kömek puluny alýanlaryň sany _______________ adam

şol sanda: göwrelilik we çaga dogurmak boýunça __________ adam
wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça __________ adam

200__ ýylyň ______ aýynyň "___" ___ belgili sanaw boýunça hasaplanyp ýazylan kömek puly_______________________________________ müň manat

şol sanda: göwrelilik we çaga dogurmak boýunça ___________ müň manat
wagtlaýyn zähmete ukypsyzlyk boýunça ___________ müň manat

Tölemek üçin (pul möçberleri sanlar we söz bilen ýazylýar)____________
____

________________ belgili çek boýunça.

Edaranyň ýolbaşçysy (goly)

Baş buhgalter (goly)

edaranyň
m.ý.

Gaznaçylygyň jogapkär işgäriniň berlen resminamalaryň
laýyklygy barada bellikleri

gaznaçylygyň möhürçesi

gaznaçylygyň jogapkär işgäriniň familiýasy we goly